

ሰላም ብመስርሕ ዘተ ዝረጋገጽ ዕዮ ዝ ምዕብልናታትን ሰናርዮታትን።

ምሉእ ትሕዝቶ ናይዚ ኣብዚ ቀሪቡ ዘሎ ሰነድ፡ ቅድሚ እዚ ኣብ ደቡብ ኣፍሪቃ ዝተበጸሐ ስምምዕ ዝተጻሕፈ ሰነድ ኮይኑ፡ እቲ ናብኡ ሰፊሩ ዘሎ ትንተናታትን ትንቢያን፡ ነቲ ኣብ'ቲ እዋን'ቲ ኣብ ባይታ ዝተኸሰተ ምዕብልናታት ዝገልጽ ዝነበረ፡ ወድህነቱን ሓቅነቱን ከኣ፡ እነሆ ሎሚ ብወጽኢት ሰነድ ስምምዕ ደቡብ ኣፍሪቃ ተረጋጊጹ ከንብል ንደፍር።

1. ሓያል ሸነኽ ኮንካ ናብ መኣዲ ዘተ ንምቕራብ፡ ብክልትኡም ሸነኽት ዝተኻየደ ናይ ህልቂት ግንይ ተበግሶ፡ ሓያል ሸነኽን ድኹምን ዘፍረዮ መስርሕ ወግእ፡ ቦቲ ወጽኢት ናይ'ቲ ስምምዕ ዝተረጋገጸ ምዃኑ፡ ከነስምረሉ ይግባእ።
2. ህወሓት ኣብ ባይታ ዝኸፈልዎ ከቢድ ዋጋ፡ ሕድገት ከገብሩ ከምዝተገደዱን፡ ኣብ ቀረባ መጻኢ መስርሕ ፖለቲካዊ መድረኻት፡ ኣብ ኢትዮጵያን ከምወጋን ኣብ ቀርኒ ኣፍሪቃን፡ ነቲ ኣብ 27 ዓመት ዕድሜ ስልጣኖም ዘጥረዎም ተሰማዕነትን ጽልዋን፡ በዚ ስምምዕ ዝተሓጸረ ይመስል።

እዚ ብመንገዳት ሓድነት ኣፍሪቃን ካልኦት ሓያላን ሃገራት ዝሓወሰን፡ ቶኽሲ ብቕጽበት ደዉ ክብልን፡ ኣብ ኢትዮጵያ፡ (ትግራይ ዝሓወሰ)፡ ሰላም ንክሰፍንን ዘካየድዎ ዓብይ ጸዕሪ፡ ብልቢ ዝምስገን ጉዳይ ኮይኑ፡ መላእ ዓለም፡ ብፍላይ ከኣ ህዝቢ ኤርትራ፡ እዚ ስምምዕ ብዘይ ዕንቅፋት ኣብ ባይታ ክትግበር፡ ተሰፋናን ድልዎትናን ደረት የልብሉን። ናብ'ቲ ቀንዲ ኣርእስቲ ጽሑፍና ብምምላስ እዚ ዝሰብን ንኹቡር ኣንባቢ ነቕርብ።

መቐድም፡

እዚ ኣብ ኢትዮጵያ ኣብ መንጎ ክልተ ሸነኽት ከካየድ ዝጸንሐን ዛጊትዉን ዝቕጽል ዘሎን፡ ኣብ ክልትኡም ከይተሓጸረ፡ (ስርዓት ህግደፍ) ኤርትራ ኣብ ጎኒ ፊደራል መንግስቲ ምስላፋ፡ እቲ ዘበታዊ ግጭት ናብ ዞባዊ ግርጭት (REGIONAL CONFLICT) ምልዋጡ፡ ኣብ ዞባና ከቢድ ቅሉወላዉን ስከፍታን ፈጠሩ ምህላዉ ንዕዘብ።

እዞም ክልተ ሸነኽት ተዛትዮም ሸግራቶም ብሰላም ክፈትሑ ኣንጊህና ዘስመርናሉ ሓሳብ፡ ሓድነት ኣፍሪቃ፡ ዋና ጸሓፊ ሕቡራት መንግስታትን፡ ወጻኢ ጉዳያት ኣመሪካን፡ ሕብረተ ኤወሮጳን፡ እቲ ወግእ ደዉ ንክብልን፡ ናብ መኣዲ ዘተ ክቕርቡን፡ ኣብዚ እዋንዚ ሓያል ተጽዕኖ ኣብ ምዘወታር ይርከቡ። ኢደ ምትእትታዉ ኤርትራ (ስርዓት ህግደፍ) ኣብ ዘይምልከታ ጉዳይ ድሕሪ ምኹናኖም፡ ሰራዊታ ብቕጽበት ካብ ዓወደ ወግእን መሬት ኢትዮጵያን ክትሰሕብ ድማ ብተደጋጋሚ የጠንቅቑ። እዞም ብሓባር ድምጺም ዘቃልሑ ዘለዉ ኣህጉራዊ ሓይልታት፡ ኣብ ሃገራት ቀርኒ ኣፍሪቃ ንጥቕምታቶም ዘገልግልን ምስ'ቲ ናታቶም ናይ ጆዮ-ፖለቲካ ፍልስፍና ዝሳነ ዉጥናት ንምዕዋትን፡ ብፍላይ ከኣ፡ ኣብ ኢትዮጵያን ኤርትራን ኣብ'ቲ ዝካየድ ዘሎ መስርሕ፡ ጸላእን ፊታዉን ፈላልኻ ምርኣይ ፡ መድረኹ ሓልዩ ዝምዕብል ዘሎ ናይ ዲፕሎማቲክ ሓድሽ ስትራቴጂ ምዃኑ ዘጠራጥር ኣይኮነን። ስለ ዝኾነ ፡ መዕለቢ ናይዚ ወግእ ዘተ ምዃኑ ኣሚኖም፡ ኢትዮጵያ ኣሃዳዊት ሃገር ኮይና ክትቕጽል ንምዉሓስ፡ ኣህጉራዊ ሓይልታት (ኣብ ልዕሊ ክልቲኦም ሸነኽት) ብርቱዕ ዲፕሎማሲያዊ ተጽዕኖታት ከካይዱ ትጽቢት ዝግበረሉ ጉዳይ ኮይኑ፡ ቦቲ ካልእ ጎኒ ከኣ፡ ኣብ ኤርትራ እንተኾነዉን፡ ስርዓት እሳያስ ፡ ድሕሪ እዚ ወግእ ንነዊሕ ኣብ ስልጣን ዝቕጽለሉ ጥጡሕ ባይታ (ብወሽጥን ግዳምን) ክረገጽ ከምዘይኮነን፡ ነዚ ዘመልከቱ ብዘሕ ተርእዮታት ንርእየሉ እዋን ርሑቕ ኣይመስልን። ድሕርዚ ወግእ ከኣ፡ ነቲ ክኸሰት ዝኸለል ሓድሽ መድረኽ ብኸመይ ንገጥም ዝበል ኣንዳሲ ሕቶ፡ ቅሩብነትን ቆራጽነትን ይሓትት።

መንቀሊታት፡መስርሕ ዳግማይ ወግእ፡

እቲ ወግእ ቅድሚ ምጅማሩ፡ ክልትኡም ሸነኽት ንዘተ ቅሩብነት ከምዝነበሮም ክገልጹ ምጽናሖም ዝተፈልጠ ኢዩ። የግዳስ፡ ዘተ ኣብ ዝካየደሉ እዋን፡ ኣብ ዓወደ ወግእ ገለ መኸሰባት ኣረጋግጽካን ሓያል ሸነኽ ኮይንካን ናብ መኣዲ ዘተ ንምቕራብ ዝሓለነ ወግእ፡ ከም ኣንባብ ነዚ ዓይነት ሰልፊ ምምራጽም ኣዝዩ ጉጉይን ዘይሓላፍነታውን ምንባሩ፡ ኣንጊህና ከነጠንቅቕ ምጽናሕና ዝተፈልጠ ኮይኑ፡ ደጊምና እዚ ከንቶ ወግእ ከብቕዕ ጸዊዕትና ነቕርብ። ምክንያቱ ድማ እቲ ሸግር፡ ዊዕሉ ሓዲሩ ብዘተ ጥራሕ ዝፍታሕ ምዃኑ ብቕጻሊ ከነስምረሉ ጸኒሕና። ኣብ ልዕሊ ህዝቢ ክልቲኡ ሃገራት (ኤርትራ ዝሓወሰ) ፡ ብሰንክ'ቲ ወግእ ዝወረደ ከቢድ ሞትን ጥፍኣትን ብርሰት ንብረትን ሰብን ኣዝዩ ዘሕዝንዩ። ድሕሪ ኩሉ እዚ ህልቂት ናይ ሰብን ንብረትን፡ ብተጽዕኖ ኣህጉራዊ ማሕበረሰብ፡ ነቲ ኣብ ትግራይ ዝቕጽል ዘሎ ወግእ ብቕጽበት መዕለቢ ክረከብ ትምኒትና ደረት የልብሉን። እቶም ዝምልከቶም ሸነኽት ተዛትዮም ሸግራቶም ክፈትሑ ምስ ዝኸለሉ፡ ኣብ ዞናና ብፍላይ ንለዉጢ ዝእምት ሓድሽ መድረኽ ኣብ ዝፍጠረሉ እዋን፡ ኣመላኻኻታና እንታይ ክኸዉን ኣለዎ ዝበል ሕቶ፡ ምስ እቲ ኣብ ባይታ ዝምዕብል ክወገንት ተዛሚዱ ዝኸይድ እኳ ይኹንምበር፡ ኣድህበናን ኣቕልበናን እንታይ ዓይነት ሰናርዮታት ከጋጥሙና ይኸለሉ ዝበል ተረድኦን ግንዛቤን ኣጥሪና፡ ዝግባእ ስልትን ስትራቴጂን ሓንጺጽና፡ ቀዳምነታትና

ሰርዕና፡ ብቻልስና ዝተረጋገጸ ልዑላዊነት ሃገረ ኤርትራን ሓድነት ህዝባን ንምውሓስ፡ ኣገባብ ቃልስና እነሓድሰሉ፡ ምስ እቲ ተሽሲቱ ዘሎ ክወገንን ዝሓመድ፡ ምዕቡል ስነ-ተግባር ከነተኣታቱ ሃገራዊ ግዴታን ሓላፍነትን ከምዘለና ከነስተወዕል ይግባእ።

እዚ ኩነታት ብኸመይ እና ንግምግም?

እዚ፡ ኣብ መንጎ ህወሓት እሳያስን፡ ካብ ነዊሕ እዋናት ኣትሒዙ፡ ሱር ሰዲዱ ዝጸንሐ፡ ብጽልእን ቅርሕንትን ዝተጠጀእ፡ ናብ ዝለዓለ ጥርዙ ዓሪጎስ ናብ ኣዕናዊ ወግኣት ከምርሕ ዝሽኣለ (1998/ 2019)። እቲ ሸግር፡ሕጂ እንተኾነዉን፡ ኣብ ኢትዮጵያን ኤርትራን ከይተወሰነ ነቲ ምሉእ ዞና ዝለከመ ቅሳነት ዘይህብ ኩነታት ተፈጢሩ ምህላዉ ኣዝዩ ዘተሓሳስብ ጉዳይ እዩ። ናይ ክልቲኦም (ሻዕብያን/ህወሓትን) ካብ'ቲ ፖለቲካዊ መስርሕ ከይተኣልዩ፡ ኣብ ዞና ቀርኒ ኣፍሪቃ ሰላምን ርግኣትን ክርከብ እዩ እልካ ምሕሳብ ከቢድ እዩ።

Herman Kohen (former US Assistant Secretary of State for Africa): ቃል ብቻሉ ከምዚ ዝስዕብ ይብል TPLF "must cease to exit" for ending more suffering for people in the Tigray. ወያነ ትግራይ ህላወኡ ከብቅዕ ኣለዎ ቀጻሊ ስቓይ ህዝቢ ትግራይ ከውዳእ።

UCማን ኮህን፡ ሓደ ካብኣቶም ናይ ቀርኒ ኣፍሪቃ ክኢላታት ዝበሃሉዮ። ብፍላይ ድማ፡ ምስ ምወዳቕ ደርጊ፡ ኣብ ጉዳይ ኢትዮጵያን ኤርትራን ዓቢ ግድን ተራን ዝነበሮ (ሎንዶን ኮንፈረንስ) ኮይኑ፡ ንህወሓት ትግራይ ብዓቢይ ኣድናቕት ዝገልጸም ዝነበረ ላዕላዊ ኣመሪካዊ ሓላፊ (ጎድፋደር) እዩ። እዚ ምጽራር፡ ምስ ናይ'ዚ መድረኽ ጀዮ ፖሊቲካል ረብሓ ኣመሪካ ዝሳነ ዉዳእ ገምጋም መንግስቲ ኣመሪካ እዩ ክንብል እንተዘይደፈርና፡ ካብ'ቲ ዘካይድዎ ዲፕሎማሲያዊ ወፊራታት፡ ናብ ከምኡ ዝዘንበለ ኣተሓሳስባ ዘመልከቱ ኣንፈታት ግን ኣይተሳእኑን። ኣመሪካዊያን፡ ህወሓት እንደገና ናብ ስልጣን ተመልሶም ንኢትዮጵያ ከመርሕዎ ዝነበርዎም ትጽቢታት፡ ካብ ወድዕነት ዝረሓቑ ምዃኑ፡ ምስ እቲ ኣብ ባይታ ዝምዕብል ዘሎ ክወገን፡ ናይ መርገጽ ዳግመ ርእይቶን ኣመለኻኽታን ከሕድሩ ከገርመና ኣይግባእን ።

ወግእ ድሕሪ ደዉ ምባሉ፡ ኣብ ኢትዮጵያን ኣብ ኤርትራን ከምኡ'ውን ኣብ ዞናና፡ ክኸሰቱ ዝኸእሉ ሰናርዮታትን ለዉጥን?

ትግራይ፡

ህወሓት፡ ኣብ ዓዲ ወግእ፡ ብቐጻሊ ኩሉ እቲ ኣብ ልዕልኦም ክካየድ ዝጸንሐ መጥቓዕታት፡ ብኹሉ ዓቕምታቶም ከገጥምዎ ምኽኣሎም፡ ቀሊል ጉዳይ ኣይኮነን። ከቢድ ዋጋ ከፊሎም ነቶም ጸላእቶምዉን ከቢድ ክሳሩ ከምዘወረድሎም ዘይከሓድ ሓቂ እዩ። ብሕጻር ዝበለ፡ ኣብ ቅድምኡም ዘሎ ምርጫታት ፡

- ከምቲ ንዕዘቦ ዘለና፡ ፈደራላዊ መንግስቲ ብድፍኢት ናይ ኢሳያስ፡ እቲ ዘተ ንኸይጅምር፡ ናይ ምድንጓይ ሜላ ተጠቕሞም ግዜ ናይ ምምጣጥ ቀንዲ ስልቲ፡ ንመሪሕነት ህወሓት ወይ ደምስሰካ ወይ ድማ ኣዳኺምካ ናብ ወግኣዊ ዝርርብ (formal dialog) ዘተ ምእታዉ ኣብ ባይታ ዝፍጽምዎ ዘለዉ ስትራተጂ ኮይኑ፡ ናይ ቶኽሲ ደዉ ምባል ከይኣወጅካ ናብ መኣዲ ዘተ ምቕራብ ዘረጋግጹ ሓቂ እዩ።
- ካብ'ዚ ወግእ ተሳጊሮም እንተወጹኦም፡ ምናልባት እቶም ዓቢይቲ መራሕቲ ወይ ብመስዋእቲ ወይ ድማ ተማሪኾም ኣብ ኢድ ሰራዊት ማእከላይ መንግስቲ ኢትዮጵያን ኤርትራን ምስ ዝወድቁ "ግምታዊ ሕቶ (Hypotetic question) ገርና ጥራሕ ንዉሰዶ። ዕድመ ስልጣን ህወሓት ብኸምኡ ክድምደም ምስ ዝኸእል ሓደ ካብ'ቲ ምናልባታት እዩ ክበሃል ይከኣል?
- ኣብ መደምደምታ፡ ህወሓት፡ ብኹሉ መኣዝን፡ ዓብላሊ በትሪ ስልጣን ሕዞም ናይ ምቕጻል ዕድሎም ኣዝዩ ጸቢብ ዘይኮነስ ዘይከኣል ጉዳይ (Impossible feat) ይመስል። ኣብ ኤርትራ ኮነ ኣብ ትግራይ፡ መሰል ምቕም ሰልፍታት ዝፈቐድ ዕድላት ኣይጸንሐን። በዚ ምኽንያት ድማ መን እዩ ንህወሓት ዝትክእ ሓይሊ ዝብል ሕቶ፡ ኣብ'ዚ እዋን'ዚ ንጹር ኣይኮነን።

ህወሓት፡

ስልጣናዎም ምስ ተመንዘዐ፡ ንዓኡ ንምምላስ ዘካየድዎ ወግኣት (ኣብ'ቲ ቀዳማይን እዚ ዳሕረታይን) ኣብ ህዝቢ ትግራይ ኣዝዩ ከቢድ ዋጋ ዘወረደ፡ ጥምየትን ዕርቃንን ከይኣክል፡ ብርግጽ ኣሻሓት ዝተደመሮ ኣሻሓት ካብ ህዝቢ ትግራይ ኣብ'ዚ ወግእ ከምዝረገፉ (ወካሊት መንግስቲ ኣመሪካ፡ ኣብ ቤት ምኽሪ ጸጥታ ባይቶ ሕቡራት ሃገራት ዝሃቡዎ ኣሲታት

500.000 ሺሕ ምዃኑ ትሕብር) ። አብ መንጎ ህዝቢ ትግራይን ስርዓት ህወሓት ፈላሊኻ ምርአይ ከድሊ ምዃኑውን ከንጠቕስ ንፈቱ። ንህወሓት ጸሊእካ አብ ልዕሊ ህዝቢ ትግራይ መቐጸዕቲ ምወራድ ወንጀል ምፍጻምን ኢ-ሰብአዊ ገበንን እዩ።

ሰላም ሰፊት፡ ክልል ትግራይ ናብ ንቡር አተሃላልዋኣ ክትምለስን፡ ካብ ዕንወትን ብርሰትን ንምወጻእ፡ ሓድሽ ወለዶ ካብ ደቂ ትግራይ፡ ክልሎም ከማሓድሩ ዝኸለሉን፡ ንህዝቢ ትግራይ ራህዋን ቅሳነትን ኣረጋግጾም ምስ ኣህዛብ ኢትዮጵያን ጎረቤቶቻን ኤርትራ ብፍላይ፡ ታሪኽ ከይድገም፡ ብሰላም ናይ ምግባር ፍልስፍናን ዓቕምን ፍልጠትን ዝወገን ወለዶ ዝነግሰሉ ዘመን ክንርእ ብልቢ ንምነ። ከምወን ነዚ ኣብ ኤርትራ ስልጣን ሒዞ ዘሎ ዲክታቶርያዊ ስርዓት ንምወጻቕ ዝካየድ ቃልሲ ብዓወት ተደምዲሙ፡ ንሰላምን ጥዑይ ጉርብትናን ዝሰርሕ ሃገራዊ ዲሞክራሲያዊ መንግስቲ ክምስረት፡ መላእ ህዝቢ ኤርትራ ዝድግፎ ዕዮ ዝላ ምዃኑ ዘጠራጥር ኣይኮነን።

ፈደራላዊ መንግስቲ ኢትዮጵያ፡

ፈደራላዊ መንግስቲ ብደር. ኣብይ ኣሕመድ ዝምራሕ፡ ምስ ኩሉ እቲ ኣብ ኢትዮጵያ ዝገጥሞ ዘሎ ውሽጣዊ ሽግራትን ቅልጣፍታትን፡ ኣብዚ መድረኽዚ ንዕኡ ዝትከእ ቅርብ ሓይሊ ዘሎ ኣይመስልን። ኣብታ ሃገር፡ ብዙሓት ዘይተወደቡ ሓይልታት የለዉን ማለት ግን ከሰምዕ የልብሉን። እዞም ሓይልታት ኣብ መጻኢ እዋን ነብሶም ሰሪም ናብ ስልጣን ከመጹ ዝኸለልሉ ዕድላት ከምዘሎ ክግመት ዝኸለል ኢዩ። ብወደዕነት ክንመዝን እንተኾይና፡ ፈደራላዊ መንግስቲ ኢትዮጵያ፡ ድልዳል ዝምድና ምስ ሃገራት ኣፍሪቃን፡ ምስ ሃገራት ወሽመጥ ዓረብን፡ ቻይናን፡ ናሱያን ከምወን ምስ ኣመሪካን ሃገራት ምዕራብን ዘለዎ ዝምድናታት ዘይናዓቕ እዩ። ብፍላይ ድማ ኣመሪካ ኣብ ክሊ እቲ ምስ ቻይናን ናሱያን (ኣብ ቀርኒ ኣፍሪቃን ቀይሕ ባሕርን) ዘለዎ ናይ ጀዮ-ፖሊቲካ ቁሩቁሳት፡ ሓድነት ኢትዮጵያ ስጋብ ክንደይ ንርግኣት ቀርኒ ኣፍሪቃን ንፖሊቲካዊን ጸጥታዊን ስትራቴጂ ኣመሪካን፡ ኣገዳሲ ምዃኑ እናሓደረ ዝንጸር ዘሎ ጉዳይ እዩ። ነዚ ኣብ ትግራይ ዝካየድ ዘሎ ኩናት ደዉ ንምባል ኣመሪካዊያን (ምስ ሓድነት ኣፍሪቃን) ብዙሕ ጸዕሪ የካይዱ ምህላዎም ኩሉ ዝከታተሎ ዘሎ ጉዳይዮ። ክንድ'ቲ ንስርዓት ኢሳያስ ንምቕያር ዘለዎም ድልዎት፡ ብኣንጻሩ ኣብዚ ፍሉይ መድረኽዚ ግን፡ ንደር. ኣብይ ኣብ ስልጣን ክቐጽልን ኣብ ጎኖም ከሰልፍዎን ግዙፍ ጸዕርታት ኣብ ምክያድ ከም ዝርከቡ ብዙሓት ተመራመርቲ ዘቐርብዎ ትንተናታት እዩ። ብተወሳኺ፡ ኢትዮጵያ ምስ ሶማሊን ክንደይን ደቡብ ሱዳንን ድልዳል ዝምድና ሃኒጸ፡ ኣብዚ ቀረባ መጻልታት ድማ፡ እቲ ምስ ሰሜን ሱዳን ሓርፊቶ ዝነበረ ዝምድንኣ ናብ ንቡር ምምላሱ እቲ ዝኸተምዎ ፖለቲካዊ ጸጥታዊ ቁጠባዊ ስምምዓት (Protocol) ዝምስክር ኣብነታት እዩ። እዚ ኣብ ላዕሊ ዝጠቐሰ ስጋብ ክንደይ ዕዉት ዲፕሎማሲያዊ ስራሕ ምዃኑ ዘመልክት ኮይኑ፡ ኣብዚ መድረኽ ንደር. ኣብይ ካብ ስልጣን ምወራድ ከም ክወገን ገይሩ ዝወስዶ፡ ዳርጋ ቅነዕ ፖለቲካዊ ንባብ ኣይኮነን ክበሃል ይኸእል።

ኤርትራ፡

ኤርትራ፡ ኣብ'ቲ ኣብ ጎረቤት ኢትዮጵያ ተወሊዑ ዘሎ ውሽጣዊ ኣካሉ ምዃን ፡ ናይ ህዝቢ ህልቂትን ብርሰትን፡ ማእለያ ዘይብሉ ቁጠባዊ ጸገማትን፡ ነውጺ ማእከራዊ መነባብርን ዘሰዓበ ኮይኑ፡ ጥቕሙን ጉድኣቱን ብዓይኒ ሕልና ክንመዝና ዝግባእ ሃገራዊ ግዴታ እዩ። ኣብ ኤርትራ እንተኾነዉን ብኣሽሓት ዝቐጸሩ ደቅናን ኣሕዋትናን ኣሓትናን ይረግፉ ምህላዎም (ዝምቱን ዝቐሰሉን ዝሰንከሉን . . ክንደይ???) ካብ ስርዓት ህግደፍ ዛጊት ዝተሞህበ ሓበሬታ የልቦን። እቲ ዉግእ፡ ዉዲሉ ሓድሩ፡ መዕለቢ ምስ ረኽበ፡ ኣብታትን ኣደታትን ቤተሰብን፡ ኢሳያስ "ደቕና ኣብይ ኣለዉ" ዝብል ሕቶ፡ ሕቶና ክንገብር ጥራሕ ዘይኮነስ ናብ "ሃገራዊ ጭርሕ" ክንልውጥን፡ ህዝብና ብዓዉታን ብዘይ ፍርሕን ንዓለም ድምጹ ከሰምዕ ምስ ዝብገስ፡ ሃገራትን መንግስታትን ዓለም ኣህጉራዊ ትካላትን፡ ኣፍደገታት ፖለቲካዊን ዲፕሎማሲያዊን ደገፍ ንምርካብ ወሳኒ ረቕሒ ቃልስና ንክኸውን ዓቢ ተኸእሉ ኣሎ። ኢሳያስን መዛምርቱን ዝፍጽምዎ ወንጀል፡ ህዝቢ ኤርትራ ዝስከም ሓላፍነት ኣይኮነን። እዚ ብዊንታ ናይ ሓደ ዉልቀ መላኺ ዝፍጸም ዘሎ ገበናት፡ ብዉሽጥን ብደገን፡ ዝተሞሃሃደ መላግቦ መስመር ቃልሲ ፈጠርና፡ ነዚ ስርዓት ወጊድ ንምባል፡ ቀዳምነት ዝወሃቦ ማእከላይ ዕማምን ኤርትራዊ ዕዮ ዝኣን እዩ።

ስርዓት ህግደፍ ዳርጋ ዓለም ብምሉኡ ዝወገዶ ስርዓት፡ ብፍላይ ድማ ዉግእ ምጽሕታር ዝኣመሉ ዉልቀ መላኺ፡ ኣብ ጎኒ ኣብይ ኣሕመድ ወጊኑ፡ ኣብ ክልል ትግራይ (ኢትዮጵያ) ዝፍጽም ዘሎ ወታሃደራዊ ምትእትታዉ፡ ናይ'ቲ ዞና ዘራጊቶ ምዃኑ ናይ ምዕራባዊያን መንግስታትን ኣመሪካን፡ ካልኣት ዓቢይቲ ናይ ስትራቴጂ መጽናዕቲ ዘካይዱ ትካላትን መርገጽ ኮይኑ። እዚ ኣሸባሪ ስርዓትዚ፡ ኣብ'ቲ ምሉእ ዘባ ቅሳነትን ርግኣትን ንኺይ ይረጋገጽ ኣሉታዊ ግደ ዝተጻወተ ስርዓት ምዃኑ ናይ 30 ዓመታት ዝሓለፈ ተመኩሮ ዘመስክር ሓቂ ኮይኑ፡ ካብ'ቲ መሰርሕ ፖለቲካ ቀርኒ ኣፍሪቃ ክልል ከምዘለዎ ከኣ ኩሎም ዘሰምርሉ ክወገንት ዳርጋ ኮይኑ ኣሎ እንተበልና ምግናን ኣይኮነን። ኤርትራ፡ ኣብ ቀርኒ ኣፍሪቃን ቀይሕ

ባሕርን፡ ስትራቴጂካዊ አቀማምጣ እትወገን ሃገር ስለ ዝቸነት፡ ጂኦፖለቲካዊ አገዳሰት ይህባ። በዚ ምክንያት ድማ፡ አብ መንጎ እተን ዓባይቲ ሓያላን ሃገራት ናይ ጆሎ-ፖሊቲካዊን ጸጥታውን ስትራቴጂ (Geo-political and Security Strategy) ጥቕምታትን ረብሓታትን ዝሕሉ ናይ ስትራቴጂ ቁሩቁሳት፡ እዚ አብ ዞናና ተኸሲቱ ዘሎ አሰካፊ ምዕብልናታት ስጋብ ክንደይ ቫቕሎት ይፈጥረሎም ከምዘሎ ዘመልክት ሓቂ እዩ። በዝን ካልእ ንዕኡ ዝኣመሰሉ ምክንያታትን፡ አብ ኤርትራ ዝግበር ለውጢ፡ ዋናታት ጉዳይና ኮይና ጸገማትና ክንፈትሖ ምስ ዘይንኸእል፡ ናይ ወጻኢ ኢድ ምትእትታዊ ዘታባብዕ ምዃኑ ክንዝንግዕ ኣይግባእን።

ብኻልእ ኣዘራርባ፡ ስርዓት ኢሳያስ ከልግሰ ኣለዎ አብ ዝብልሉ ደረጃ ምብጻሖም ሸሕ እኳ ኣዎንታዊ ገርና እንተወሰድናዮ፡ ንህዝቢ ኤርትራ ሓልዮም ዘይኮኑስ፡ ነቲ ናይ ስትራቴጂካዊ ጥቕምታቶም ንምክልኻል ዝሓለነ መርገጽን አተሓሳስባን ምዃኑ ብግርህነት ክወሰድ ኣይግባእን። እቲ አብ ጎረቤት ኢትዮጵያ ዝካየድ ዘሎ ወግእ ድሕሪ ደዉ ምባል፡ ንስርዓት ኢሳያስ ተዳሊዶሉ ዘሎ መጻወድያ፡ መለሊይታት ናቱ፡ ቦቲ ስዒቡ ክመጽእ ዝኸእል ምዕብልናታት ዝንጸር ጉዳይ እዩ ኢልና ንሰግር።

ደምባ ተቓዋም :

አብ ክልል ትግራይ ከካየድ ዝጸንሖን ዘሎን ወግእ፡ ንደምባ ተቓዋም ኤርትራ ብኸመይ ጸልይዎ ካብ ዝበል ሕቶ ምብጋስ ግድነት ይኸነና። አብ ብዙሕ ዝርዝራት ክምራሕና፡ ደምባ ተቓዋም (ወደባት/ሰልፍታት/ዝተፋላለዩ በርገሳዊ ማሕበራትን ናይ መድያ ትካላትን ወዘተ. . .) ስርዓት ኢሳያስ ናይ ምውዳቕ፡ ኤርትራዊ ዕማም ምዃኑ ተረሲዑ፡ ብዓቕሚ ህውሓት ዝፍጸም ለውጢ ዘማዕድዉ ዝነበሩ ዉሕዳት ኣይኮኑን። ቦቲ ኻልእ ሸነኽ ልኡላዉነት ኤርትራ ብህውሓት ከይገብጥ፡ አብ ጉኒ መንግስትናን ሰራዊትናን ደዉ ንበል ዝበልን፡ ኣንፈቱ ዝሰሓተ ኣመላኻኽታን መገተን ዘልዕሉ ዝነበሩ ገለ ካብ ኣካላት ደምባ ተቓዋምዉን ኣይተሳእኑን። እቲ ብሓልዮት ሃገርን ህዝብን ዝሓሰብ ሃገራዊ ሓይልታት ዝተኣወጀ ንጹር መርገጽ፡ ነዘም ክልተ መርገጻት ዝመከተ ሃገራዊ መስመር፡ ሓቀኛ ተኸላኻሊ ልኡላዉነትናን ሓድነት ህዝብናን ዘዉሓሰ፡ ካብ ወድዕነት ዝነቐለ ቅኑስ መትከላዊ አተሓሳስባ ምንባሩ፡ ወዲሉ ሓድሩ ብታሪኽ ከግምገም ዘለዎ ጉዕዞ ቃልስና እዩ። ጉዳይ ኢትዮጵያ ዕማምና ኣይኮነን፡ ንዋናታቱ ዝሕደግ ጉዳይ እዩ።

ደምባ ተቓዋም ኤርትራ፡ ቦቲ አብ ላዕሊ ተጠቐሱ ዘሎ ትንተናታት፡ ሃገርና አብ ቀራና መንገዲ አብ እትርከቡሉ እዋን፡ ንድሕነት ሃገርናን ህዝብናን ኢና ክንሓሰብ ዝግባእ። በዚ ምክንያት ኩሎም እቶም አብ ህዉተታ ዝጸንሑ ሸነኻት፡ ካብ'ቲ ኣደናጋሪ ኮይኑ ዝጸንሖን ዘሎን ዓንክል አተሓሳስባ ከወጹ ነታባብዕ። ነዚ ድሕሪ ወግእ ዝፍጠር መድረኽ፡ ብናይ ሓድነት ኣረኣእያ ከነሰንዮ ንጽዓር። ናይ ወጻኢ ሓይልታት፡ ድኽመትና መዝግዞም፡ አብ ጉዳይና ኢድ ከእትዉ ዕድላት ክንከፍት ኣይግባእን። ገለ ኣብነታት ንምጥቃስ፡ አብ ሊብያን አብ ጎረቤት ሱዳንን፡ ቦተን ዓባይቲ ሃገራት ዝካየድ ምትእትታዎት፡ ትምህርቲ ክኸነና ይግባእ። ብናይ ወጻኢ ኢድ ዝመጽእ ፍታሕ፡ ነቲ ነጻ ወሳኔ ናይ ሓንቲ ሃገርን ሉኡላዉነታን፡ ብዘይ ጥርጥር ንዋጋ ዕዳጋ ዘሳጥሕ ሓደጋ ምዃኑ ክነስምረሉ ይግባእ። በዚ ምክንያት፡ “ዉሕጅ ከይመጸ መንገዲ ዉሕጅ ጽረግ” ከምዝበሃል፡ ኩሎም ሓይልታት ተቓዋም ብዘይ ኣፋላላይ፡ መትከል ሃገራዊ ዲሞክራሲያዊ መስመርና ኣደልድልና (Consolidate)፡ ምስ'ቲ አብ ዉሽጢ ሃገር ዘሎ ህዝብና፡ መላግቦ ፈጠርና፡ ብሓባር ክንሰርሕ መድረኽ ዝሓቶ እዋናዊ ሃገራዊ ዕማም ኮይኑ፡ አብ መንጎ ዉሽጢ ሃገርን ግዳምን ዝጸንሖ ናይ ምትእስሳር ባድነት፡ ህይወት ክንሰኹዓሉ ዕቲብ ሰራሕ ይሓትት።

ዝምድና ኢሳያስን ኣብይ ኣሕመድን፡

ዝምድና ናይ እዘም ክልተ መራሕቲ፡ ኣዝዩ ኣከታዒ ጉዳይ ኮይኑ ስጋብ እዚ እዋንዚ ጌናዉን ቀጻሊ ዘሎ ዘይብሩህ ዝምድና እዩ። አብ ብዙሕ ትንተናታት ከይከድና፡ ድሕሪ እዚ ወግእን ናይ ሰላም ስምምዕ አብ መንጎ ተጻባእቲ ኣካላት ኢትዮጵያን፡ እቲ ዝምድናኦም ናባይ ከብል እዩ ዝብል ሕቶ ከነልዕል ናይ ግድን ይኸዉን። እቲ ዝምድና፡ አብ መንጎ ክልተ ነጻ ሃገራትን መንግስታትን ዝተመሰረተ ዝምድና ካብ ዘይኮነ፡ ብዓይኒ ጥርጠራ ክንወስዶን ክንርእዮን ኣባህርያዊ ኢዩ።

ስለ ዝኸነ፡ ነዚ ኣታላሊ ዝምድና ብትብዓት ክንምክቶ ይግባእ፡ ንሱ ከኣ

1. እዚ ናይ ክልተኦም ዝምድና፡ ብዋጋ እቲ ክቡር ልኡላዉነት ሃገረ ኤርትራ ከይከዉን ዘለና ሰከፍታ ንገልጽ።
2. ሰራዊት ኢትዮጵያ ጠቐሊሉ ካብ ኤርትራ ከወጽእ።
3. ድሕሪ እዚ ወግእ፡ እቲ ስጋብ እዚ እዋንዚ ተንጠልጢሉ ዘሎ ጉዳይ ዶብ፡ ብቕጽበት ክሕንጸጽ።
4. አብ መሬትን ባሕር ኤርትራ ዝህጽ ሓይሊ ባሕር ኢትዮጵያ፡ ንሉኡላዉነትና ዝግህስ ወሳኔ፡ ናባይ ዝኣመተ ዉጥን እዩ ዝብል ሕቶ ብዕቲቡነት ክረእ።

እዞም አብ ላዕሊ ተጠቂሶም ዘለዉ ነጥብታት፡ ሃገራዊ ተቃዋሚ ሓይልታት ኤርትራ፣ ብፍላይ ድማ ኤርትራዊ ሃገራዊ ባይቶ፡ እቲ ዝግባእ ቆላሕታ ሂቡ፡ ናይ ሓባር ተረድኦ ኣጥሪና፡ ነዚ ዲክታቶርያዊ ስርዓት ብሓደ ልሳንን ብሓደ ርእይቶን ክንገጥም ንምሕጻን።

ዝምድና ኢሳይያስን ኣብይ ኣሕመድን እንተኾይኑ፡ ኣብ ግዝያዊ ጥቕምታት ዝተሰረተ ዝምድና ሓጺር ዕድመ ዘለዎ ኮይኑ፡ ብዙሕ ወረድ ዲይብን ተጋራጭዊ ጠባይት ዝረአየሉ እዋን ርሑቕ ኣይኮነን። ነዚ ፍሉይ ዝምድና ዝምልከት፡ ብወሽጥን ብግዳምን፡ ከቢድ ተጽዕኖታት ኣብ ዝግበረሉ እዋን፡ እንታይ ክወልድ ምዃኑ ንግዜ ዝሕደግ ጉዳይ እዩ።

ኤርትራዊ መድያታት፡

ብኤርትራውያን ዝወነን ነጻ ናይ መድያ መራኽቢታት፡ ኣብ ዝሓለፈ እዋናት፡ ካብ ኣዎንታዊ ግደ፡ እቲ ኣሉታዊ ዝተጸወተኦ ግደ ጸብጺብካ ዝወዳእ ኣይኮነን፡ ኣብ ልዕሊ ህዝብናን ደምብ ተቃዋሚን ዘስዓቦ፡ ብዙሕ ምድንጋርን ናይ ራእይ ሕንፍሽፍሽን ክፈጥር ምኽኣሉ ዘካትዕ ኣይኮነን። መድያ ኣገዳሲ ናይ ፖለቲካዊን ማሕበራዊን ናውቲ ኮይኑ፣ ንህዝብን ሕብረተሰብን ቅኑዕ ሓበሬታን ንቕሓት ክብ ዘብል ሓበሬታ ዝዝርግሕ ማዕከን ሓበሬታ፡ የዐወተካ ወይ ደማ የፍሽለካ። እዚ ኣብ ክልል ትግራይ (ኢትዮጵያ) ናይ ዉግእ ሃልሃልታ ድሕሪ ምዉሉዑ፡ ብመብዛኸተን መድያታት ክዝርጋሕ ዝጸንሐ ስራዕ ናይ ፕሮፓጋንዳ መደባት፡ መሰመሩ ዝሰሓተን ንኤርትራዊ መንነትን ሓርነታዊ ተጋድሎኡን ኣብ ሕቶ ምልክት ዘእቱን፣ ምንባሩ ክንዕዘብ ጸኒሕና። እዚ መደብዚ፡ ቦቶም መወልቲ ናይ እዞን መድያታት፡ ብስቲር ኣገባብ፡ ካብ ነዊሕ እዋናት ኣትሒዙ ዝተጠጀእ መርዛም ተልእኾ ሓዘል፡ ንሓድነት ህዝብናን ሃገርናን ንምብታን ዝሓለነ ምንባሩ፡ ከይጠቐስካዮ ዝሕለፍ ጉዳይ ኣይኮነን። መድረኽ ይልወጥ ኣሎ፡ እቶም ነዞን መድያታት ዝወነኑ፡ ኣብ ልቦም ተመሊሶም ንህዝብናን ሃገርናን ዝጠቕም መደባት ክቃልሑ ንጽውዕ።

እቶም ዉሑዳት፡ ቦቲ ዝወነንዎ መሳለጢ መራኽቢ መስኖታት፡ ንረብሓ ሃገርን ህዝብን ክሰርሑ ዝጸንሑ ኣካላት፡ ኩሉ ዓቕምታቶም ኣንጻር እቲ ገባቲ ስርዓት ኣቕኒዖም፡ ብተወፋይነትን ሓላፍነትን ሃናጺ መድያ ዘተባብዕ ስራሕ ክቕጽሉን መርኣያ ኤርትራዊ ታሪኽን መንነትን ምዃኖም፡ ዘረጋግጹሉ ኣብነት እዩ።

ፈጻሚ ኣካል

ግንባር ሃገራዊ ድሕነት ኤርትራ

07/11/2022